

Tudi vrhovno sodišče je razsodilo v našem zmyslu v odločbi od 18. nov. 1891 št. 11.488 (Gerichtshalle 1892 str. 106; zb. 13.986.).

Ostane še torej samo vprašanje, kako je presoјati stvar, kadar izgubitelj pri prepovedani igri izgubička še ni plačal, ampak ga je samo založil?

Če se je dobitelj polastil zaloge, je postal takó plačan, kakor bi ga bil plačal izgubitelj sam, in le-ta torej izgubička kakor za kazen kot quasi-darovalec ne more terjati nazaj. Dokler pa se dobitelj ni polastil zaloge, in se je pred njim zopet polasti izgubitelj, — tedaj izgubiček še ni plačan in ga sploh ni moči terjati.

Pri dovoljeni igri se založeni izgubiček ne more vzeti nazaj, ker obstoja »obligatio naturalis«; pri kaznivi igri pa »obligatio naturalis« ne obstoja, in izgubitelj lahko vzame zalogo nazaj, — če jo dejansko še more.

Dr. Fr. Mohorič.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Je li možno, da ustanovi poravnava, odobrena od deželne komisije za odkup in uredbo zemljiških bremen, glede lovske pravice, ki se je o priliki, ko so se gozdnim upravičencem odstopili deli gozdnega sveta, pridržala kakor zemljiška služnost, stvarno, ne pa samo obligatorno pravno razmerje? Je li možna vknjižba lovske pravice proti singularnim posestnim naslednikom?

I.

Iz spisov okrajnega sodišča v Radovljici, na katere se je sklicevala stranka v zdoјaj pod II.) omenjenem slučaju, ki se je podal pri okrajnem sodišču v Idriji, je posneti nastopno:

V listini o postavljenju mejnikov in popisu mej z dne 30. januarja 1883, katero je izdala deželna komisija za odkup in uredbo zemljiških bremen, si je kranjska industrijska družba pridržala izključno lovsko pravico nasproti vsem gozdnim upravičencem

na parcelah, njim odstopljenih, in ta dogovor je deželna komisija izrečno odobrila. To lovsko pravico je kranjska industrijska družba kakor prodajalka odstopila kranjskemu verskemu zakladu kakor kupcu s kupnim pismom z dne 2. julija 1895. Med tem časom je večina gozdnih upravičencev razprodala njim odstopljene parcele in so le-te ob sklepu omenjene kupne pogodbe bile v posesti in lasti singularnih naslednikov, za katere se je lastninska pravica vknjižila. Na podlagi napominanih listin je kranjski verski zaklad prosil za vknjižbo služnosti lovske pravice v korist svojega vložka deželne deske št. 1174 na istih zemljiščih, oziroma parcelah, ki so bile z navedeno obmejilno listino odstopljene v last gozdnim upravičencem.

C. kr. okrajno sodišče v Radovljici je s sklepom z dne 3. januarja 1903 opr. št. 1807/2 prošnji ugodilo, a c. kr. deželno sodišče v Ljubljani jo je s sklepom z dne 7. aprila 1903 R III 66/3-1 zavrnilo iz razlogov:

§ 1. lovskega patenta z dne 7. marca 1849 št. 154 drž. zak. je razveljavil v §-u 477 obč. drž. zak. za poljsko služnost označeno pravico do lova na tujem zemljišču; to pravico urediti je po §-u 383 obč. drž. zak. naloga političnih zakonov. Iz tega izhaja, da za to pravico določbe ces. pat. z dne 5. julija 1853 št. 130 drž. zak. ne veljajo in tudi ne morejo veljati; ker je iz lovskega patenta jasno posneti, da je za prihodnje lovska pravica neločljivo zvezana z lastnino zemljišča in je le izvrševanje te pravice pod tamkaj navedenimi pogoji dopustno in prenosno. Ker je navzočni zemljiškknjižni prošnji za podlago vzeta listina deželne komisije nastala na podlagi cit. ces. patenta, ne more z ozirom na § 33 z. z. njeno določilo o pravici do lova služiti za podlago zemljiškknjižnega vpisa in dotični dogovor med služnostnimi upravičenci in kranjsko industrijsko družbo kakor tačasno lastnico zemljišča vl. št. 1194 deželne deske kranjske tudi ne more ustanoviti kake pravice, kajti po tem bi se bistveno kratile, deloma celo razveljavile pravice, podeljene v §-u 6 cit. lovskega patenta, z ukazom c. kr. ministrstva notranjih stvari z dne 15. decembra 1852 št. 257 drž. zak., z zakonom z dne 27. septembra 1887 št. 27 in z dne 17. aprila 1884 št. 9 dež. zak. za Kranjsko, kakor tudi z ukazom ministrstva za notranje stvari z dne 10. septembra 1849 št. 386 drž. zak. občini, v katere mejah leži zemljiški, upra-

vičeni stanovnikom v prosto last prepuščeni kompleks, ker občina pri tem dogovoru ni bila niti udeležena.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 16. junija 1903 št. 8733 revizijskemu rekurzu ugodilo.

Razlogi.

§ 477 obč. drž. zak. navaja lovsko pravico med navadnimi poljskimi služnostmi in ni v nasprotju z določbo § 383 ibidem, po kateri določijo politični zakoni, komu da pristoja pravica lova, ker ta določba postavlja lovsko pravico le glede izvrševanja, ne pa glede obstoja pod predpise upravnih oblastev.

Če § 1 cesarsk. pat. z dne 7. marca 1849 št. 145 drž. zak. določa, da se lovska pravica odpravi na tujem svetu, nanaša se to na takrat obstale lovske pravice, ki so temeljile v podaništvu, ne da se pa tako razlagati, da ne bi bilo možno pridobiti lovske pravice na tujem svetu kakor zemljiško breme v zasebnopravnem pomenu. Zato je najvišje odločilo z dne 30. marca 1859 izrečno dovolilo, da si smejo posestniki gozdov, ki radi odkupa bremen odstopijo kak del gozdov upravičenim prejemnikom v prosto last, pridržati izvrševanje lovske pravice za vse čase v tistih gozdih, ki se jih odstopi kakor odplačilo za odkupljena bremena, namreč v tem slučaju, če jim je bilo po §-u 5 cit. pat. dovoljeno izvrševanje lovske pravice na lastnem gozdnem svetu, ki se odstopi. Tudi § 43 cesarsk. pat. z dne 5. julija 1853 št. 139 drž. zak. ne nasprotuje osnovi služnosti lovske pravice, ker izraz »za vse čase« ne pomeni neločljivosti in ker cit. § prepoveduje osnovo takih pravic le toliko, da se ne more ustanoviti neločljivo breme in se priglašena pravica opira na dogovor, ki se je zvršil potem, ko je cit. cesarski patent stopil v veljavnost. Če lovska pravica, kakor rekurzno sodišče prav trdi, izvira iz lastnine zemljišča, to ne ovira, da se nje izvrševanje na tujem svetu stavi v eno vrsto z drugimi služnostmi. Zato ni pridržek izvrševanja lovske pravice niti nezakonit, niti pravno neveljaven, kajti v lovskih zakonih ni najti predpisa, ki bi zabranil osnovo take lovske pravice. Tudi uveljavljeni razlog, da se bi s tako lovsko pravico kratile ali razveljavile pravice, podeljene občini v § 6. pat. z dne 7. marca 1849 št. 145 in v deželnih zakonih, ni utemeljen, ker, kakor je posneti iz § 8 cit. pat., po katerem je čisti donesek lova razdeliti

med vse tiste zemljiške lastnike, na katerih posesti izvršuje občina lovsko pravico, se s tem ni priznala občini nobena imovinska pravica, ampak se ji je naložilo samo upravno delo. S tem je ovržena tudi trditev v revizijskem rekurzu, da dotični zemljiški posestniki niso bili upravičeni k rekurzu. Kajti vknjižba služnosti lovske pravice ne omeji občini pravice proste lastnine, ampak lastniku služnega zemljišča, če je tudi ne bi mogel izvrševati v tej smeri.

Po §-u 38 cesarsk. pat. z dne 5. julija 1853 št. 130 drž. zak. imajo od deželne komisije odobrene poravnave pravno veljavo sodnih poravnav in jih mora civilni sodnik na zahtevo strank izvršiti. Ugovor rekurznega sodišča, da listina deželne komisije ne more glede lovske pravice služiti za podlago vknjižbi, je torej po gorenjih uvaževanjih ovržen.

Te pravice ne potrebujejo za vknjižbo nikakršne izjave o vknjižbi, ker se je listina izdala izrečno s pravno veljavo §-a 38 cit. pat., radi česar se je tudi odpis in prepis v javni knjigi izvršil uradoma. Ni se bilo torej ozirati na potrebščine §-a 32 *lit. b)* zemlj. zak., ker ne veljajo samo določbe §-a 33 *lit. a)*, ampak tudi določbe §-a 33 *lit. d)* zemlj. zak. ter cit. §-a 38. Iz istega razloga ne ovira dovolitve zaprosene vknjižbe to, da niso več na služnem zemljišču za lastnike vknjižene tiste osebe, katere zadeva dogovor v listini deželne komisije, ampak singularni nasledniki. Z dotičnim dogovorom se namreč ni ustanovila obligatorna, ampak stvarna pravica, ki se drži stvari same. Tudi je iz listine, ki so se na nje podlagi obremenjene parcele odpisale od grajščine Bled in pripisale na prejšnje gozdne upravičence, razvideti, da ta listina ni neomejena, ampak se je odstopila s pridržkom lovske pravice. Ta stvarni značaj opravičuje nazor, da v pravnem razmerju med seboj stoječe osebe niso tačasni posestniki služočega in gospodujočega zemljišča, ampak zemljišča sama, tako, da pravni naslednik stopi s pridobitvijo stvari »ipso iure« tudi v dotične pravice in obveznosti. Pri tem ravno je upoštevati javno-pravni značaj postopanja o odkupu bremen in od deželne komisije odobreni dogovor, ki namerava uredbo prejšnjih razmer. Ta javno-pravni značaj zahteva, da se ni ozirati niti na potrebščine §-a 32 *lit. b)*, niti na one §-a 21 zemlj. zak.

Slednjič se ne morejo poznejšnji pravni nasledniki sklicevati na pridobitev v zaupanju na javno knjigo, ker je pridržek lovske pravice razvideti iz listine deželne komisije, v zemljiški zbirki ležeče in ga bi ob potrebni pazljivosti mogli zapaziti, tembolj, ker izvrševanje lovske pravice ni zemljiškim lastnikom glasom §-a 383 obč. drž. zak. in pat. z dne 7. marca 1849 št. 145 drž. zakonika dovoljeno nepogojno, ampak je urejeno na podlagi političnih zakonov.

Bilo je potemtakem ugoditi revizijskemu rekuru.

II.

Glasom odkupnih poravnav z dne 23. oktobra 1878 št. 1711 in 12. januarja 1879 št. 15, odobrenih od deželne komisije za odkup in uredbo zemljiških bremen, si je c. kr. rudniška grajščina v Idriji o priliki, ko je odstopila gozdnim upravičencem dele svojega gozda za odplačilo za odkupljena bremena, pridržala lovsko pravico na odstopljenih parcelah. Na podlagi teh odkupnih poravnav je izdala deželna komisija listini o postavljenju mejnikov in popisu mej z dne 9. julija 1879 št. 844 in 24. julija 1879 št. 866, v katerih se vsklicuje na omenjeni poravnavi. Lastninska pravica za dotične gozdne upravičence se je vknjižila le temeljem napominanih obmejilnih listin. Pozneje so se odstopljene parcele prodale in so sedaj v posesti singularnih naslednikov.

C. kr. finančna prokuratura je v imenu c. kr. erarja na podlagi navedenih listin predlagala vknjižbo služnosti lovske pravice na zemljiščih, oziroma parcelah, ki jih je odstopila vsled omenjenih obmejilnih listin, v korist vložka deželne deske št. 1396.

C. kr. okrajno sodišče v Idriji je s sklepom z dne 27. oktobra 1903 št. 716/3 zavrnilo prošnjo iz razloga § 21 zemlj. zakona, ker so na dotičnih zemljiščih, na katerih se naj bi služnost vknjižila, vknjižene druge osebe, nego jih navajajo odkupne in obmejilne listne.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je pa vsled rekurza c. kr. finančne prokurate, ki se je sklicevala na slučaj pod I., ugodilo prošnji s sklepom z dne 2. decembra 1903 R III 259/3-1 iz istih razlogov, s katerim je najvišje sodišče v slučaju pod I.) utemeljilo svojo odločbo.

V revizijskem rekurzu, ki so ga vložili prizadeti lastniki zemljišč, se je med drugim izpodbijal nazor, da se z odkupno poravnavo ni ustvarila obligatorna, marveč stvarna pravica, ki se drži stvari same, vsled česar niso v pravnem razmerju med seboj vsakokratni lastniki služečega in gospodujočega zemljišča, ampak zemljišča sama, ter da se nasledstvo v dotične pravice in obveznosti izvrši samo ob sebi s pridobitvijo zemljišča. Ta nazor nasprotuje glavnim načelom občnega državlanskega zakonika, ki jasno določa, kako se pridobi stvarna pravica. Pogodba daje edino le naslov, pridobi se pa služnost šele z vpisom v zemljiško knjigo (§§ 480 in 481 obč. drž. zak.) in šele potem, ko je enkrat z vknjižbo pridobljena, se drži služečega in gospodujočega zemljišča tako, da se nasledstvo izvrši samo ob sebi s pridobitvijo zemljišča. Niti ces. patent z dne 5. julija 1853 št. 130 drž. zak., niti najvišje odločilo z dne 30. marca 1859, ki sicer nikjer ni razglašeno in tudi nima nobene zakonite moči, ker je izšlo za nek posamezni slučaj, nista v tem oziru izpremenila obč. državlanskega zakona. Predlogu za vknjižbo služnosti ni moči ugoditi brez kršenja zemljiškoknjiznega zakona, ker se vknjižba predlaga zoper singularne naslednike prvotnih pogodnikov, torej v očitnem protislovju z določilom §-a 21 zemlj. zak.

G. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 24. februarja 1904 št. 2612 revizijskemu rekurzu ugodilo, sklep rekurznega sodišča spremenilo in prvosodni sklep obnovilo iz razlogov:

Po §-u 94 št. 3 zemlj. zak. sme zemljiškoknjizno sodišče kako vknjižbo samo tedaj dovoliti, če je zahtevak utemeljen po vsebini in priloženih listinah. Za lastnike vprašljivih služečih zemljišč niso vknjižene v zemljiški knjigi tiste osebe, ki so navedene v poravnava, od deželne komisije odobrenih dne 23. okt. 1878 št. 1711 oziroma 12. januarja 1879 št. 15, ampak njih singularni nasledniki. Ni res, da se, kakor trdi sklep rekurznega sodišča, z omenjenima poravnava ni ustvarilo le obligatorno pravno razmerje, ampak stvarna pravica, ker napominani listini dajeta le naslov (§ 480 obč. drž. zak.), a stvarno pravico služnosti je moči na nepremičninah pridobiti le z vknjižbo v javno

knjigo (§ 481 *ibidem*). Ni stvar tabularnega sodnika, preiskavati, če je moči v poravnava ležeči naslov uspešno uveljavljati nasproti posameznim singularnim naslednikom. Tudi je upoštevati, da sta v zbirki listin zemljiške knjige pač obmejilni listini, ne pa poravnavi, radi česar je ničev zaključek rekurznega sodišča, da so pridobitelji zemljišč morali imeti vednost o pridržku, nahajajočem se v poravnava v korist c. kr. erarja.

H. Sturm.

b) Pogoji za uvedbo uradne preiskave veljavnosti zakona, ki ga je sklenil avstrijski državlján v inozemstvu po inozemskem pravu.

C. kr. deželno sodišče na Dunaju je po uradoma uvedeni preiskavi veljavnosti zakona in po ustni razpravi razsodilo:

Zakon, sklenjen dne 30. junija 1896 v Petrogradu med Antonijo S. rojeno Kl. in knezom Sergijem E., se izreka radi zadržka obstoječe zakonske vezi neveljavnim; pri neveljavnosti tega zakona ne zadeva krivda ni Antonije S., ni kneza Sergija E.

Dejanski stan.

V pravdi J. pl. Kr. proti soprogi Antoniji pl. Kr. radi neveljavnosti med njima dne 10. januarja 1901 sklenjenega zakona je sodni dyor pri ustni razpravi dne 5. novembra 1903 sklenil, da bo uradoma preiskal veljavnost zakona, katerega je bila sklenila toženka Antonija pl. Kr. rojena Kl., prvič poročena S., dne 30. junija 1896 s knezom Sergijem E. v Petrogradu.

Dne 2. novembra 1869 na Dunaju rojena Antonija Kl. je bila krščena po rimskokatoliškem obredu.

Dne 15. januarja 1891 se je poročila na Dunaju s katoliškim, na Dunaju rojenim in tjekaj pristojnim Rudolfom S. po katoliškem obredu. Ta zakon je kr. komorno sodišče v Berlinu s sodbo z dne 26. februarja 1895 razdružilo.

Antonija S. se je poročila nato 30. junija 1896 v Petrogradu s knezom Sergijem Vladimirovičem E. grško-vzhodne vere; ta zakon je odločba škofovskega ordinarijata v Moskvi z dne

30. julija 1898, potrjena po svetem Sinodu, razdružila in kneginji Antoniji E. dovolila, da se poroči v tretje.

Ta dejanski stan je nesporen.

Proti uvedbi uradne preiskave o veljavnosti med Antonijo S. in Sergijem E. sklenjenega zakona in proti sodbi, kakor v pravoreku, so se izrekli vsi udeleženci razprave; branitelj zakonske vezi je zlasti poudarjal, da ni nobenega zakonitega povoda, da bi se v predmetnem slučaju o veljavnosti zakona spoznalo s sodbo.

Razlogi.

Ker sta bila Antonija in Rudolf S. oba avstrijska državljana in katoličana, zato po smislu §-a 4 in 111 o. d. z. sodba berlinskega komornega sodišča zanja ni mogla imeti učinka, da bi razdružila njuno zakonsko vez.

Antoniji S. rojeni Kl. je bilo torej kot avstrijski državljanki po rojstvu in zakonu s S. in kot katoličanki vsled določbe §-a 62 o. d. z. sploh zabranjeno, skleniti ob življenju Rudolfa S. veljaven drug zakon.

Po §-u 50 al. 2 jur. n. so za spore o veljavnosti zakonov izključno pristojni sodni dvori I. stopnje; po §-u 100 ib. je tožbo na neveljavnost zakona, ako v tozemstvu ni utemeljena ni občna, ni nobena posebna pristojnost sodišča, podati pri deželnem sodišču na Dunaju.

Kar velja za tožbe na neveljavnost zakona, mora veljati po zmislu zakona tudi v slučajih uradne preiskave veljavnosti po §-u 94 o. d. z.

Zato ugovor zastopnika kneza E. o nepristojnosti dunajskega deželnega sodišča ni utemeljen.

Tega, da je zakon med Antonijo in Sergijem E. škofijski ordinarijat v Moskvi zopet razdružil, sodišče ni smatralo za merodajno.

Izpodbijani zakon je pa vsled zadržka obstoječe zakonske vezi po §-u 62 o. d. z. neveljaven.

Krivde pri neveljavnosti zakona sodišče ni našlo pri nobenem obeh soprogov; knez E. kakor inozemec ni mogel poznati avstrijskih zakonov, Antonija S. pa je bila vsled sodbe berlin-

skega sodišča v dobri veri, da je njena zakonska vez z Rudolfom S. razdružena. —

C. kr. deželno nadsodišče na Dunaju ni ugodilo ni prizivu branitelja zakonske vezi, ni prizivu zastopnika kneza E. in je sodbo prve stopnje v celem obsegu potrdilo.

Razlogi.

Po §-u 94 o. d. z. je veljavnost zakona, kateremu nasprotuje zadržek §-a 62 o. d. z., preiskati uradoma.

Sodišče I. stopnje, ki je povodom tožbe Josipa pl. Kr. proti Antoniji pl. Kr. rojeni Kl. na neveljavnost zakona, dne 10. januarja 1901 v Londonu med njima sklenjenega, uradoma zvedelo, da se je toženka poročila s knezom Sergijem E. dne 30. junija 1896, ko je njen zakon z Rudolfom S. po avstrijskem zakonu še pravno-veljavno obstojal, ni bilo le upravičeno, temveč dolžno, veljavnost tega v Petrogradu sklenjenega zakona uradoma preiskati.

Ako pa se je preiskava uvedla, potem se je moralo tudi s sodbo odločiti (§ 18 dv. dekr. z dne 23. avgusta 1819) in bi bilo nedopustno, ravnati z vprašanjem le kakor s predvprašanjem in se o njem izraziti le v razlogih sodbe na tožbo Josipa pl. Kr.

Antonija S. je bila, ko je sklenila zakon s knezom E., avstrijska državljanka. Po §-u 4 o. d. z. je bila glede svojih pravnih opravil v inozemstvu vezana na avstrijske zakone, kolikor omejujejo njeno zmožnost k pravnim opravilom in kolikor naj bi iz njih izhajale pravne posledice v tozemstvu.

V obeh ozirih so v predmetnem slučaju pogoji dani. Zmožnost Antonije S., skleniti drugi zakon, je bila omejena po §-u 62 o. d. z.; na drugi strani bi bila Antonja S. vsled svojega zakona s knezom E. po §-u 92 o. d. z. upravičena, nositi v tozemstvu ime svojega soproga in uživati pravice njegovega stanu.

Radi tega sta oba priziva branitelja zakonske vezi in zastopnika kneza E. neutemeljena, in je bilo sodbo I. stopnje potrditi.

C. kr. na jvišje sodišče je na revizijo branitelja zakonske vezi s sklepom z dne 7. decembra 1904 št. 17.038 razveljavilo radi ničnosti izpodbijano sodbo, sodbo prve stopnje in vso uradno preiskavo veljavnosti predmetnega zakona.

Razlogi.

Po §-u 94 o. d. z. je neveljavnost zakona, kateremu nasprotuje eden tam imenovanih zadržkov, uradoma preiskati. Kadar pa gre za zakon, ki ga je sklenil avstrijski državljani v inozemstvu, je pogoj uvedbi uradne preiskave, prvič, da omejujejo avstrijski zakoni osebnost tozemca k sklenitvi zakona, drugič, da naj ima sklenjeni zakon v tozemstvu pravne posledice.

Prvi teh pogojev je podan, ker se za časa obstoječega zakona avstrijski državljani ne more veljavno v drugo poročiti. Nikakor pa ni dan drugi pogoj.

Po §-u 4 o. d. z. se mora pravno opravilo že skleniti v namen, da bo imelo pravne posledice v tozemstvu, ali pa se morajo razmere tako premeniti, da se pravne posledice v tozemstvu resnično pokažejo.

Zakon s knezom E. se je sklenil na Ruskem z ruskim državljanom, in nobenega razloga ni za trditev, da sta soproga nameravala ž njim pravne posledice v Avstriji. Soproga je sicer vsled tega, na Ruskem veljavno sklenjenega zakona, zadobila ime in stan svojega moža. Ali nedoločna možnost, da bi utegnila zadobljeno ime in stan uveljaviti v Avstriji, se nikakor še ne da uporabiti po zmislu cit. §-a 4.

O pravnih posledicah pravnega opravila se da govoriti le tedaj, ako tangirajo pravice tretje osebe, bodisi zasebne ali subjekta javnega prava. V le-tem slučaju prihajata v poštev le država, ki ima interes na tem, da se poslužuje vsak imena, katero mu pritiče, in prvi soprog Rudolf S. Ker pa Antonija S. izvzema kratek čas, v katerem je živela na Dunaju s svojim tretjim soprogom Josipom pl. Kr. in se posluževala imena Kr., v Avstriji sploh ni bivala, odpade državni interes na rabi imena S.; a prvega soproga z rabo imena E. Antonija S. doslej v Avstriji ni žalila.

Za vprašanje, je li bila dopustna uradna preiskava zakona, s knezom E. sklenjenega — sicer že davno pravokrepno razdruženega — je merodajno le to, ali more veljavnost tega zakona imeti odločujoč vpliv na veljavnost prvega z Rudolfom S. ali tretjega z Josipom pl. Kr. sklenjenega zakona. Nima ga v nobenem teh pogledov. Za veljavnost prvega zakona je merodajno

edino, da je bila soproga pri sklenitvi Avstrijka in katoličanka; za veljavnost tretjega pa je drugi zakon, ki se je po ruskem pravu združil še pred sklenitvijo tretjega, popolnoma brez pomena in merodajen le prvi. Zato se tudi pri sodni odločitvi o veljavnosti tretjega zakona sploh ni smelo ozirati na drugi zakon.

Avstrijsko sodišče ni bilo poklicano, preiskati uradoma in po avstrijskem pravu veljavnost zakona, katerega je sklenil avstrijski državljani v inozemstvu po inozemskem pravu, ako zakon sploh ne obstoji več, in ako ni bilo nobene pravne potrebe za preiskavo. Manjkala mu je pristojnost in ta nepristojnost je bila absolutna (§ 477 št. 3 c. p. r.).

To je branitelj zakonske vezi opravičeno ugovarjal; zato je bilo sodbi in celo postopanje razveljaviti.

Dr. L.

c) Tudi daritev hranilne knjižice, na katero se je vložilo tudi premoženje druge osebe, je veljavna in prikrajšanemu je odgovoren le darovalec (§ 945 o. d. z.).

Ivan H. je vložil doto v znesku 5000 K, katero mu je donesla soproga Ana H., v hranilnico. Kasneje je to vlogo dopolnjeval iz dohodkov posestva, obe ma zakonskima lastnega, tako da je hranilna knjižica narasla na 10.000 K. Nekoliko dni pred svojo smrtjo je Ivan H. izročil to knjižico svojemu očetu Antonu H. rekši: »Tu imate, oče, jaz Vam to dam.« Soproga je Ivanu H. očitala kmalu nato, kaj je storil, a Ivan H. je odvrnil: »Oče bo že nazaj dal, če ozdravim.«

Po smrti Ivana H. je oče Anton H. tožil vdovo Ano H. na priznanje lastnine na hranilni knjižici, glaseči se na ime Ivana H. z vlogo 10.000 K.

Prvosodno sodbo, ki je tožbi ugodila, je višje dež. sodišče potrdilo iz razlogov:

Darilna pogodba je tu nastala, čeprav je zapustnik rekel »dam« namesto »podarim«, ker ti besedi se v navadnem govoru večkrat zamenjavata in po zmislu §-a 938 o. d. z. daritev utemeljita. O daritvi za slučaj smrti tukaj ne more biti govora. Pač pa gre za to, ali ta daritev ni neveljavna in brez moči nasproti toženki, ki zahteva solastnino na hranilni knjižici glede na to,

da del vloge tvori njeno doto, ostanek pa izvira iz dohodkov posestva, obema zakonskima lastnega, in glede na to, da se je bila sklenila ženitna pogodba. To vprašanje mora sodišče zanikati. Ako je soprog podaril vloge, ki niso bile popolnoma njegova last, potem se mora soproga držati le zapuščine sprogove, ako je zapustnik ravnal preko uprave premoženja, ki mu je bila zaupana. Glede dote pridobi zakonski mož lastninsko pravico; zahteva, naj se dota vrne, je obligatorne narave (§-a 1227, 1229 o. d. z.) in ne more po smrti soproga ustanoviti lastninske pravice za soprogo na stvari, ki je bila dana za doto. Tudi ako bi podarjena hranilna knjižica obsegala del skupnih dohodkov, ne izgubi darilna pogodba svoje veljave, kajti tudi tuje stvari mogo postati predmet podaritve. Obdarovanec pridobi njih lastnino, a prejšnji lastnik more tožiti le darovalca, ki mu ostane odgovoren iz uprave njegovega premoženja. Tudi kako kršenje ženitne pogodbe bi moral zapustnik, ne pa obdarovani tožitelj zastopati nasproti toženi soprogi:

Vrhovno sodišče z odločbo od 24. aprila 1906 št. 6471 ni ugodilo reviziji toženke.

Razlogi.

Po vsej pravici sta obe spodnji inštanci pripoznali darilno pogodbo med živimi, ne pa daritve za slučaj smrti, zakaj tista izjava je merodavna, ki jo je oddal zapustnik pri izročitvi hranilne knjižice. Ako je Ivan H., izročajoč hranilno knjižico, rekel očetu svojemu: »Tu imate, jaz Vam to dam,« znači to toliko, da naj stvar ima, ker se mu jo da, in s tem so podani vsi znaki daritve. O kaki utesnitvi, da naj bi daritev stopila v moč po smrti Ivana H., ni bilo govora, in če bi Ivan H. sam pri sebi imel namen, da daruje le za slučaj smrti, bilo bi to brez pomena, ker le resnično izjavljena volja povzroči učinke in ker kasnejša izjava Ivana H.: »oče mu bo že nazaj dal, ako ozdravi« ne more ničesar izpremeniti na že pridobljenih pravicah. Glede na podano izjavo tudi ni nikakega razloga misliti, da je bila hranilna knjižica dana očetu v shrambo, dokler Ivan H. ne ozdravi, ker se daritev ne sme domnevati, ali tukaj so okolnosti, ki ne prepuste dvoma, da je Ivan H. izročil hran. knjižico po daritvi med živimi in da je daritev postala perfektna po izvršeni izročitvi. Glede zahteve

toženkinе, da jej gre polovica vlog, so dovolj izpregovorili razlogi prizivne sodbe, in je le pripomniti, da se lahko, kakor izhaja iz določbe §-a 945 o. d. z., daruje tudi tujo stvar, in da tist, ki je s tem prikrajšan, more na odgovornost klicati edinole darovalca.

d) Gradnjom u svom zračnom prostoru može se priljubiti uza zid drugoga kad ta zgrada sačinjava posebnu neodvisnu zgradu sa svojim zidovima.

Tuženici su u svom dvoru zgradili zahod i komin naslo-nivši obe zgrade na zid tužiteljčine kuće.

Ustaje tužiteljica tužbom i predlaga ovaj tužbeni zahtjev:

I. Da je zid, na koji su tuženici naslonili zahod i komin, izključive vlasnosti tužiteljice.

II. Da tuženicama ne pripada pravo da ma šta naslone na taj zid.

III. Da tuženici imaju za 14 dana razvaliti zahod i zid.

Prvi je sud prihvatio u cjelini tužbu.

Prizivni je sud u suštini potvrdio tu presudu s razlikom, da tuženici nijesu dužni, da razvale zahod i komin, nego da jih odaleče od zida tužiteljčine kuće.

Vrhovni je sud riješenjem od 20. lipnja 1905 br. 9396 ukinuo prizivno riješenje i povratio stvar prizivnom sudu, da ju opet raspravlja i riješi, i to iz sljedećih razloga:

Što se vlastine tiče, presuda je prizivnog suda pravno osnovana a postupak potpun, jer je okolnost, da se radi o glavnom zidu tužiteljčine kuće, dostatna, e da opravda predm-njevu, da je ona isključiva vlasnica, te je valjalo, da tuženici dokažu, da je to pravo ograničeno.

Drukčije stvar stoji u pogledu pitanja da li gradja u zrač-nom prostoru tuženika dira u tužiteljčina prava. Za riješiti pitanje da li su prava tužiteljčina bila povrijedjena tim što je gradja bila sagradjena tik do tužiteljčina zida valjalo je utvrditi da li su nove građnje naslonjene i to tako, da im za opstanak treba potpore druge zgrade, da li dakle te građnje ne sačinjavaju posebne neodvisne zgrade sa svojim zidovima.

To nije izvidjeno, te nema dostatnog osnova, e da se stvar temeljito presudi, pa je s toga valjalo udovoljiti revizijskom razlogu § 503. br. 2. g. p. ukinuti riješenje prizivnoga suda i narediti, da se postupak popuni.

Mj.

e) **Za naložitev kazni zavoljo nereda po zmislu §-ov 86, 220 c. pr. r. so pristojna tudi sodišča druge stopinje.**

C. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je naložilo s sklepom od 4. decembra 1906 odvetniku N. radi žaljivih izrazov v rekurzu, zadevajočih postopanje nasprotniškega zastopnika, po zmislu §-ov 86, 220 c. pr. r. denarno kazen zavoljo nereda.

Odvetnik N. je v rekurzu zoper ta sklep — mimo drugega — izpodbijal pristojnost višjega deželnega kakor rekurznega sodišča, češ, kazen zavoljo nereda bi smelo, če bi bila zaslužena, le tisto sodišče naložiti, pri katerem se je rekurzni spis vložil.

Vrhovno sodišče pa je storilo sklep od 28. dec. 1906, št. 20.893, s kojim je rekurz odvetnika N-a zavrnilo in med razlogi glede izpodbijane pristojnosti izreklo, da je sicer sodišče, pri katerem se spis vložil, pristojno za naložitev kazni zavoljo nereda, da je pa prav tam pristojno tudi sodišče druge stopinje, ki je imelo s tistim spisom uradoma posla. —

Dr. M. D.

f) **Stroški intervencije pri rubežu.**

V izvršilni stvari A zoper B-ja je prvi sodnik priznal zahtevajočemu upniku tudi stroške intervencije pri rubežu. Šlo je za izterjanje terjatve v znesku 20.000 K. Vsled rekurza zavezančevega je c. kr. deželno kot rekurzno sodišče v Lj. odreklo te stroške iz nastopnih razlogov:

Udeležba zahtevajočega upnika pri opravi rubeža je moči smatrati le takrat za potreben izvršilni čin, če je po danih okoliščinah pričakovati kako otežkočenje ali pa celo obrezuspešenje oprave rubeža, bodisi po zavezancu samem, bodisi po drugih osebah, ali pa če je mogoče, da bi izvrševalni organ ne mogel najti vseh delov zavezančevega premičnega imetja, ter je v obeh slučajih pričakovati, da bode take ovire moči odstraniti le, ako se bo zahtevajoči upnik udeležil izvršbe. Take okoliščine pa je posvedočiti že v predlogu za dovolitev izvršbe, ali pa se morajo pokazati vsaj pri opravi rubeža. Tukaj pa ni niti enega niti drugega. V predlogu se potrebnost udeležbe nič ne naglašja, iz

rubežnega zapisnika pa ni posneti, da bi se rubež ne bil izvršil gladko. Rubež brez navedene kvalifikacije pa nikakor ne potrebuje podpore od strani zahtevajočega upnika; kajti uradna dolžnost izvrševalnega organa je, da popiše vse, tudi nezarubljene premičnine, tako da morejo potem sodnik in stranke presoditi, če se je rubež vršil po zakonu, ali pa če je treba morda kake poprave.

C. kr. vrhovno sodišče je z odločbo z dne 13. novembra št. 18.164 ta sklep spremenilo in vzpostavilo sklep prvega sodnika, ker je zaradi višine izvršljive terjatve bila intervencija potrebna in se ne more pritrčiti izvajanjem rekurznega sodišča, s katerimi utemeljuje odreko stroškov intervencije.

K.

Izpred državnega sodišča.

Pravice po členu XIX. drž. osnovnega zakona od 21. dec. 67. št. 142 drž. zak se smejo tudi občine posluževati proti nadrejenim oblastvom, tedaj v prvi vrsti proti dež. odboru.

C. kr. državno sodišče je po javni razpravi z dne 3. julija 1906 o pritožbi občine Kokarje radi prestopka ustavno zajamčene jezikovne ravnopravnosti proti štajerskemu deželnemu odboru za pravo spoznalo:

Da je deželni odbor vojvodine štajerske s svojima rešitvama z dne 3. novembra 1905, št. 36.715 in z dne 25. febr. 1906, št. 48.206 kršil politično pravico, ki pristoja občini Kokarje po členu XIX. odstavka 2. drž. osn. zakona z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142.

Pritožba občine Kokarje je trdila nastopno:

Na slovensko vlogo občine Kokarje je štajerski deželni odbor z nemško rešitvijo od 3. novembra 1905, št. 36.715 županstvu naznanil, da ne more vplivati na dostavljanje ali izročevanje sodnih kazenskih spisov. Županstvo je nemški spis deželnemu odboru vrnilo in prosilo, naj se mu doloži rešitev v slovenskem jeziku. Štajerski deželni odbor se je na to s svojima rešitvama z dne 25. februarja 1906, št. 48.206 in 49.401 izjavil, da si naj županstvo potrební prevod samo omisli.